

Ана Будаk

Правни факултет, Универзитет у Београду

АНАЛИЗА ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ У КОНТЕКСТУ ЉУДСКИХ ПРАВА

Сажетак

Ефикасна заштита од дискриминације је од изузетног значаја за успостављање кохерентног и одрживог система људских права. Доношење Протокола 12 уз Европску конвенцију о људским правима је од изузетног значаја с обзиром да је увео општу забрану дискриминације. Нажалост, након скоро две деценије од његовог доношења, дискриминација и даље представља проблем међународне заједнице. У раду су анализирани ефекти опште забране дискриминације данас, са посебним фокусом на неке маргинализоване групе. Проблем је анализиран применом концептуалне анализе права, анализе садржаја и синтезе. Рад има за циљ да укаже на чињеницу да су партикуларистичке тенденције, с обзиром да је забрана дискриминације данас општег карактера, излишне. Опортуније је, стога, радити на изналажењу инструмената за свеопште промовисање принципа једности међу људима, указивање на значај толеранције и, уопште, прихватање различитости.

Кључне речи: начело једнакости, забрана дискриминације, ЛГБТ, Европски суд за људска права, Комитет за људска права

1. УВОД

Дискриминација је, у свим својим формама и изразима, једна од најчешће кршених људских права. Она свакодневно погађа милионе људи и спада међу она кршења људских права које је најтеже препознати.¹

Члан 14 Европеске конвенције о људским правима предвиђа да се уживање права и слобода предвиђених у овој Конвенцији обезбеђује без дискриминације по било ком основу, као што су пол, раса, боја коже, језик, вероисповест, политичко или друго мишљење, национално или социјално порекло, повезаност с неком националном мањином, имовина, рођење или други статус, док Протокол 12 уз Европску конвенцију о људским правима уводи општу забрану дискриминације.

Рад је анализирао постојећи систем заштите од дискриминације, са освртом на релевантну праксу Европског суда за људска права и Комитета за људска права у погледу дискриминације мањина. С обзиром да се у литератури заговара доношење посебне конвенције или уговора који би за искључиви предмет регулисања имао заштиту одређених група (Heinze 1995, 300), у раду је анализирано питање ефикасности таквог предлога у случају његовог прихватања од стране међународне заједнице. Истраживање је показало да такав инструмент, с обзиром на принцип опште забране дискриминације, није неопходан.

У одговору на истраживачко питање рада коришћен је метод анализе релевантне праксе Европског суда за људска права и Комитета за људска права, на основу којих су индуктивним методом изведени закључци о ставу једног, односно другог надзорног тела по питању забране дискриминације. Концептуална анализа права помогла нам је у разумевању појмова који чине парадигму истраживања. Синтеза тероријских знања из ове области, китика, те предлога академске јавности подупрла је метод анализе садржаја праксе.

Имајући у виду наведено, рад је организован на следећи начин. Први део рада представио је релевантну праксу Европског

¹ Council of Europe, *Discrimination and intolerance*, <https://www.coe.int/en/web/compass/discrimination-and-intolerance>, 12/10/2019.

суда за људска права, уз истицање проминентних ставова Суда по питању дискриминације. Други део рада представио је однос начела једнакости и забране дискриминације. Трећи део рада бави се анализом дискриминације по основу пола и дискриминације по основу сексуалне оријентације, док се четврти део рада бави дискриминацијом мањина, са фокусом на дискриминацију Рома. На кеају рада изведени су релевантни закључци, са конкретним предлозима о могућности унапређења постојећег система заштите, као и њихове практичне импликације.

2. ЕВРОПСКА КОНВЕНЦИЈА О ЉУДСКИМ ПРАВИМА И ЗАБРАНА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Бесон истиче да је принцип забране дискриминације кључни принцип међународног права људских права посебно јер открива социјалну и колективну димензију индивидуалних људских права (Besson 2012, 179).

О'Конел члан 14 назива „Пепељугом Европске конвенције о људским правима“ јер суд није развио довољну праксу, односно, када има могућности, он се одлучује да случај пресуди као кршење неких других чланова Европске конвенције о људским правима. Посебну слабост овог члана представља то што је ограничен на права и слободе предвиђене Конвенијом, из ког разлога се неретко назива и „паразитским“ (O'Connell 2009, 215).

Међутим, Суд је истакао да члан 14 Европске конвенције о људским правима има аутономну примену и да се може позвати на њега чак и у случају да неко друго право на које се подносилац позвао при дискриминацији није прекршено. Наиме, члан 14 не представља право да се не буде дискриминисан, већ само принцип који се примењује када се случај тиче кршења неког другог права Конвенције (акцесорни карактер принципа).² Иако та друга права не морају бити прекршена да би се могло позвати на члан 14 (аутономност принципа), Суд неће испитивати његово кршење када се друга права из Конвенције

2 European Court of Human Rights, Abdulaziz, Cabale and Balkandali v. UK, App. nos. 9214/80; 9473/81; 9474/81, 28 May 1985, пара. 71; European Court of Human Rights, Petrovic v. Austria, App. no. 20458/92, 27 March 1998, пара. 29.

могу сматрати прекршеним (субсидијарности принципа) (Besson 2008, 655). Ово се променило ступањем на снагу Протокола 12 уз Европску конвенцију о људским правима који је увео независни и општи принцип забране дискриминације, на који се лице може позвати директно и независно од других права из Конвенције.

3. НАЧЕЛО ЈЕДНАКОСТИ И НАЧЕЛО ЗАБРАНЕ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Начело једнакости и забране дискриминације су у ствари две стране исте медаље, позитивни и негативни израз истог принципа. Уопштено говорећи, лице се третира једно када није дискриминисано, а лице је дискриминисано када се не третира једнако (Рауповић 2015, 57). Материјални конститутивни елементи дискриминације су: неповољан положај, упоредивост ситуација, дискриминаторски основ и оправданост различитог поступања. Биће дискриминације чине наведени материјални конститутивни елементи узети кумулативно, *id est*, уколико неки од елемената није испуњен, не може бити говора о дискриминацији.

Неповољан положај значи постојање различитог третирања сличних ситуација и једнаког третирања различитих ситуација (*Isto*). Упоредивост ситуација значи да, како би се различито поступање сматрало дискриминаторским, неопходно је различито третирање упоредивих случајева или једнако третирање неупоредивих случајева (*Isto*). Дакле, уколико ситуације нису упоредиве, нема дискриминације.

Дискриминаторски основи дати у члану 14 Европске конвенције о људским правима, односно у члану 1 Протокола 12 уз Европску конвенцију о људским правима не чине исцрпну листу будући да наведени чланови садрже синтагму „и други статус“.

Постоје и тзв. „отежана кршења“ која подразумевају да власти не само да нису спречиле дискриминацију, већ су јој и саме допринеле. Извесни основи третирају се као „сумњиви“ и захтевају постојање виших стандарда (на пример, пол, националност, религија и сексуална оријентација) (O’Connell

2009, 224). Стога, држава код оваквих случајева има посебно тежак задатак код доказивања с обзиром да је потребно изузетно убедљиво оправдање за дискриминацију по наведеним основама имајући у виду њихову осетљивост.

Оправданост различитог поступања може се можда најбоље схватити кроз праксу Европског суда за људска права. Тако, Суд је у једном случају истакао да „разлика у третману представља дискриминацију ако нема објективни и легитимни циљ или ако нема пропорционалности између употребљених средстава и циља који се желео постићи.“³

4. ДИСКРИМИНАЦИЈА ПО ОСНОВУ ПОЛА И ДИСКРИМИНАЦИЈА ПО ОСНОВУ СЕКСУАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

Први међународни уговор који је обухватио међународна људска права жена јесте Конвенција о забрани дискриминације жена из 1979. године. Интересантно је, међутим, да иако броји 189 држава уговорница⁴, ова Конвенција спада у конвенције са највећим бројем стављених резерви (Raday 2012, 516). Многи феминисти истичу да већина тих резерви погађа саму суштину Конвенције (Freeman 2019), подвргавајући некој врсти ругла њену готово универзалну ратификацију (Otto 2013, 328).

Јогјакарта принципи о примени међународних људских права у вези са сексуалном оријентацијом и полним идентитетом из 2007. године⁵ Принцип 1 прописује да људска бића свих сексуалних оријенација и полног идентитета имају право на пуно уживање људских права. Стога, ови принципи представљали су важан корак у промовисању обавеза државе према ЛГБТ популацији.⁶

3 European Court of Human Rights, *Religionsgemeinschaft der Zeugen Jehovas v Austria*, App. no. 40825/98, 31 July 2008, пара. 87.

4 United Nations, *United Nations Treaty Collection*, https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-8&chapter=4&lang=en, 19/10/2019.

5 The International Panel of Experts in International Human Rights Law and in Sexual Orientation and Gender Identity, 2007, *The Yogyakarta Principles on the Application of International Human Rights Law in Relation to Sexual Orientation and Gender Identity*, http://data.unaids.org/pub/manual/2007/070517_yogyakarta_principles_en.pdf, 09/10/2019.

6 Комитет за људска права је први пут употребио овај акроним у случају: Human Rights Committee, *Concluding observations regarding Russia*, CCPR/C/RUS/CO/6 (29 October 2009), пара. 27.

У 2014. години било је око 80 држава које су инкриминисале истополне сексуалне оријентације, наметајући озбиљне затворске казне, док је у њих 5 за такво понашање предвиђена смртна казна (Мауританија, Судан, Иран, Саудијска Арабија, Јемен) (Gerber, Gory 2014, 403-404). Ове особе су, према извештају Комитета против тортуре у чак 29 држава присиљено подвргавање операцијама „нормализације“ како би се одлучиле за један пол (посебно су страдала деца) (Mendez 2013, 78).

Међународни инструменти не препознају сексуалну оријентацију као дискриминаторски основ, али је он препознат у пракси. Комитет за људска права се 1994. године експлицитно изјаснио да основ „пол“ обухвата и „сексуалну оријентацију“. То је био први пут да је неки орган Уједињених нација признао да се потврдио да се заштита људских права односи и на ЛГБТ популацију.

У једном случају Комитет је истакао да је одбијањем права на пензију истополним паровима Аустралија прекршила члан 26 Пакта, односно да Аустралија није обезбедила оправдање за прављење разлике на основу пола или сексуалне оријентације (Gerber, Gory 2014, 429). Овај случај изнедрио је и веома често цитиран став да се не може свако прављење разлике сматрати дискриминацијом у смислу Пакта, све док је засновано на разумним и објективним критеријумима.

Неслагање Комитета око фундаменталног питања једнакости пред законом у супротности је са тезом коју заговара Тјаги, а то је да „Комитет генерално одликује консензус у погледу већине одредаба Пакта о грађанским и политичким правима“ (Tyagi 2011, 555). Овакав став Комитета не погодује постојећем систему заштите сексуалних мањина. *A contrario*, представља корак уназад. Стога, наведена издвојена мишљења требало би посматрати као ексцесна, односно прихватити преовлађујући став Комитета да право на породични живот уживају како хомосексуални, тако и хетеросексуални парови једнако.

Први случај у коме је Европски суд за људска права уврдио кршење члана 14 Европске конвенције о људским правима по основу „сексуалне оријентације“ био је случај *Салгеро* да

Силва Мута против Португала. Дете је поверено мајци уместо оцу из разлога јер је „хомосексуалност абнормалност, а дете треба да одраста у нормалним и традиционалним португалским породицама“.⁷

Високи комесар за људска права је 2012. године лансирао пројекат за заштиту ове популације под називом „Слободни и једнаки: сексуална оријентација и полни идентитет у међународном људском праву“. У уводу се стипулише да случај проширивања свих права ЛГБТ особама, дакле истих права која уживају сви људи, није нити радикалан нити компликован, већ да се заснива се на два фундаментална принципа која подупиру међународна права људских права – принципу једнакости и принципу забране дискриминације.⁸ Излишна је, чинисе, била теза о „проширењу“ људских права и на ЛГБТ популацију будући да људска права припадају свима, дакле, и ЛГБТ популацији, само на основу чињенице што су људи.

Неки аутори заговарају посебан уговор или конвенцију која би се бавила сексуалним мањинама. Међутим, такав пројекат је не само безнадежно неодржив у тренутној клими, већ носи са собом и проблем именовања категорија којима би се пружала заштита (Saiz 2004). Неки аутори предлажу пре свега да Комитет за људска права усвоји Општи коментар који би се бавио искључиво правима ове групе (Gerber, Gory 2014, 427).

Ото је нагласио да се коментари виде као квази судски будући да носе огромну моралну и политичку тежину (Otto 2002, 11). Комитет је до сада објавио укупно 35 коментара, али се тек у последњем коментару из децембра 2014. године осврнуо на ЛГБТ популацију. Наиме, Комитет је у наведеном Коментару истакао да право на безбедност личности подразумева заштиту од претњи животу или телесном интегритету, као и да државе морају адекватно да одговоре на насиље против категорија жртви као што су сексуалне мањине.⁹ Укључивање овог

7 European Court of Human Rights, *Salgueiro da Silva Mouta v. Portugal*, App. no. 33290/96, 21 December 1999, пара. 34.

8 OHCHR, *Born Free and Equal: Sexual Orientation and Gender Identity in International Human Rights Law*, 2014, <https://www.ohchr.org/Documents/Publications/BornFreeAndEqualLowRes.pdf>, 05/10/2019, пара. 7.

9 Human Rights Committee, *General comment No. 35*, UN dok. CCPR/C/GC/35 (16 December 2014), пара. 2.

појма представља значајан напредак када је у питању забрана дискриминације по овом основу.

Непобитно да сексуалним мањинама мањка специфичне заштите, али није сасвим извесно да ли би и на који начин, уколико уопште би, нова конвенција или уговор пружио сексуалним мањинама више заштите него што им пружају досадашњи инструменти донети у области људских права. Сексуалне мањине, једнако као и сви људи, имају право на уживање свих људских права на једнак и недискриминаторски начин.

5. ДИСКРИМИНАЦИЈА МАЊИНА

Са једне стране, мањине желе адекватну заштиту против неоправдане дискриминације, док са друге стране оне желе да буду третиране различито на начин који узима у обзир њихове различитости (Henrard 2016, 158). У том смислу, на Суду је задатак да овај деликатан баланс пронађе, што он редовно и чини у својим пресудама.

У области дискриминације мањина познат је случај Тхлименос против Грчке. Тхлименос је био Јеховвин сведок који се школовао за овлашћеног рачуновођу, али који није могао да добије лиценцу због пресуде која је донета на основу тога што је одбио да служи војску. Тхлименос је истакао да грчки закон о овлашћеним рачуновођама није правио разлику између осуда из разлога нечијих религијских убеђења и других осуда, чиме га је дискриминисала по основу религије. Суд је истакао: „Дискриминација постоји када државе другачије третирају лица у сличним ситуацијама без објективног и разумног оправдања. Ипак, Суд сматра да ово није једини вид дискриминације. Дискриминација је и када када држава без објективног и разумног оправдања не третира различито лица чије су ситуације знатно различите“.¹⁰ У том смислу, овај случај представља камен темељан у пракси Европског суда за људска права када је у питању индиректна дискриминација.

10 European Court of Human Rights, Thlimmenos v. Greece, App. no. 34369/97, 6 April 2000, пара. 47.

Суд није у свим потоњим случајевима примењивао тзв. „Тхлименос принцип“, већ је разматрао кршење члана 8 Европске конвенције о људским правима.¹¹ Хенрард заступа став да Суд избегава да пресуђује на основу члана 14 како би избегао упуштање у формално препознавање права мањина и њиховог одвојеног идентитета (Henrard 2016, 170).

Најбројнија и најмаргинализованија етничка група у Централној и Источној Европи су Роми.¹² Њихов број је готово немогуће утврдити јер се стотине хиљада њих не изјашњава о свом пореклу због страха од стигматизације.

Пелег истиче да су ромска деца двоструко виктимизирана. Истиче да су деца жртве Суда јер не препознаје њихова права, односно не препознаје да су жртве као Роми и као деца, а не само као Роми (Peleg 2018, 111). Овакав приступ у литератури је познат као мултидисциплинарни приступ који у области међународних људских права означава тзв. „мултидисциплинарну дискриминацију“ - дискриминацију која се заснива на више основа истовремено. Ови основи се не могу одвојити и креирају основ који креира јединствен неповољан положај.¹³

Истиче се да је проблем са овим жртвама то што се оне не позивају често на ову дискриминацију, већ на дискриминацију по оном основу за који процене да су највечи изгледи да добију случај (Kahn Best 2011, 1019). Постојали су предлози да се, уместо постојећих, створи једно уговорно тело Уједињених нација. Као аргументација у том правцу послужиле су и бројне одредбе које се преклапају у уговорима о људским правима.¹⁴ Ипак, овај предлог је, услед страха од губитка експертизе, одбијен (O’Flaherty, O’Brien 2007, 165-172). Уместо тога, Беко предлаже да ова тела приступе неформалној сарадњи, као и да објављују заједничке опште коментаре.

11 European Court of Human Rights, *Chapman v UK*, App. no. 27238/95, 18 January 2001; European Court of Human Rights, *Winterstein et al v France*, App. no. 27013/07, 17 October 2013.

12 European Commission, *The situation of Roma in an enlarged European Union*, Luxembourg, Office for Publications of the European Communities, 2004, стр. 9.

13 Vše o multidisciplinarnom pristupu u: Gauthier de Beco, „Protecting the Invisible: An Intersectional Approach to International Human Rights Law“, *Human Rights Law Review*, Oxford University Press, Oxford, бр. 17(4)/2017, стр. 635.

14 OHCHR, *Concept Paper on the High Commissioner’s Proposal for a Unified Standing Treaty Body*, HRI/MC/2006/2 (22 March 2006), пара. 30, 44, 51.

У случају ДХ против Чешке¹⁵ осамнаесторо ромске деце тврдило је да су део сегрегационе политике јер су слата у школе за децу са специјалним потребама. Суд је у овом случају нашао кршење члана 14 Европске конвенције о људским правима.

У случају *Сампанис против Грчке*¹⁶ родитељи неромске деце блокирали су улаз у школе и бојкотовали су часове којима су присуствовала ромска деца. Директор је одреаговао тако што је ромску децу изместио у друге зграде, са мање образованим професорима и слабијим планом наставе. Суд је нашао кршење члана 14 Европске конвенције о људским правима.

Сличан случај десио се недавно и у Хрватској.¹⁷ Наиме, 2010. године због приговора родитеља неромске деце, ромска деца су измештена у друге зграде. Хрватска је негирала постојање било какве сегрегационе политике и истакла да је то одлука локалне заједнице, што је Суд одбио пошто је закључио да су такве школе за Роме постојале на територији читаве Хрватске. Хрватска је истакла да је разлог био непознавање језика. Овај аргумент је Суд одбио истакавши да ромска деца никада нису била тестирана на познавање хрватског језика. Суд је и у овом случају нашао кршење члана 14 Европске конвенције о људским правима.

У сличном случају у Мађарској¹⁸ државна политика је резултирала тиме да једно од петоро ромске деце буде проглашено ментално заосталим и послато или у школе за децу са специјалним потребама или у занатске школе, чиме им је практично онемогућено високо образовање. У граду где су подносиоци представке живели, ромска деца чинила су 8,7% укупног броја деце која су похађала основну школу и 50% деце са специјалним потребама.

6. ЗАКЉУЧАК

У раду је анализиран постојећи систем заштите забране дискриминације, са посебним освртом на посебно рањиве

15 European Court of Human Rights, *DH v Czech Republic*, App. no. 57325/00, 13 November 2007.

16 European Court of Human Rights, *Sampanis v. Greece*, App. no. 32526/05, 5 June 2008.

17 European Court of Human Rights, *Oršuš v. Croatia*, App. no. 15766/03, 16 March 2010.

18 European Court of Human Rights, *Horváth and Kiss v. Hungary*, App. no. 15766/03, 29 January 2013.

групе, као што су сексуалне мањине и Роми. Систематска анализа праксе Европског суда за људска права и Комитета за људска права показала је да се ова лица масовно дискриминишу.

Иако је прошло више од пола века од доношења Европске конвенције о људским правима, односно скоро две пуне деценије од доношења Протокола 12 уз Европску конвенцију о људским правима и увођења опште забране дискриминације одговор на питање ефикасности принципа опште забране дискриминације, показало се, није једнозначан.

Имајући у виду да је право на поштовање породичног и приватног живота, дома и преписке загарантовано чланом 8 Европске конвенције као једно од основних људских права, излишно је, чини се, расправљати о евентуалном признавању, односно непризнавању тог права сексуалним или било којим другим мањинама. До овог закључка могуће је доћи применом простог силогизма. Наиме, неспорна је чињеница да је члан 8 Европске конвенције о људским правима основно људско право које се као такво *per se* признаје свим људима. Свакако да није спорно ни да су сексуалне и све друге мањине људи. Намеће се логички непобитан закључак да се мањинама признаје како члан 8, тако и свако друго право гарантовано Европском конвенцијом о људским правима и протоколима уз њу.

Могло би се закључити да посебна конвенција која би се бавила забраном дискриминације маргинализованих група у овом тренутку није неопходна. Неопходније је можда развити свест код људи да тим групама припадају једнака права као и свим другим људима. Тек у таквом друштвеном миљеу конвенција или уговор као *lex specials* могао би бити важан корак напред, посебно уколико би садржао норме о позитивној дискриминацији таквих маргинализованих група.

Може се рећи да се утицај европског права људских права на појединачне државе чланице показао корисним (Роровић 2011, 356). Имајући у виду да је циљ Савета Европе постизање већег јединства између његових чланица и да је очување и развијање основних људских права и слобода један од начина на који том циљу треба стремити,¹⁹ може се с правом очекивати

19 Council of Europe, *European Convention for the Protection of Human as amended by Protocols*

да би том правцу развоја свакако допринело постизање јединства међу људима, Стога, ваљало би радити на повећању степена толеранције, подстицању интеракције међу људима без предрасуда, као и свеопштем промовисању принципа једнакости. Уређење и успостављање система заједнице живота људи без дискриминације представља здраве и обећавајуће полазне основе за успешну сарадњу међу државама и истински општу забрану дискриминације у пракси.

ЛИТЕРАТУРА

Besson Samantha, „Gender Discrimination under EU and ECHR Law: Never Shall the Twain Meet?“, *Human Rights Law Review*, Oxford University Press, Oxford, бр. 8(4)/2008, стр. 647-682.

Besson Samantha, „Evolutions in non-discrimination law within the ECHR and the ESC systems: It takes two to tango in the Council of Europe“, *The American Journal of Comparative Law*, Oxford University Press, Oxford, бр. 60(1)/2012, стр. 147-180.

Council of Europe, *European Convention for the Protection of Human as amended by Protocols Nos. 11 and 14, supplemented by Protocols Nos. 1, 4, 6, 7, 12, 13 and 16*, 1950, https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf, Preamble, 05/10/2018.

Council of Europe, *Discrimination and intolerance*, <https://www.coe.int/en/web/compass/discrimination-and-intolerance>, 12/10/2019.

de Beco Gauthier, „Protecting the Invisible: An Intersectional Approach to International Human Rights Law“, *Human Rights Law Review*, Oxford University Press, Oxford, бр. 17(4)/2017, стр. 633-663.

European Commission, *The situation of Roma in an enlarged European Union*, Luxembourg, Office for Publications of the European Communities, 2004.

Nos. 11 and 14, supplemented by Protocols Nos. 1, 4, 6, 7, 12, 13 and 16, 1950, https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf, Preamble, 05/10/2018.

European Court of Human Rights, Abdulaziz, Cabale and Balkandali v. UK, App. nos. 9214/80; 9473/81; 9474/81, 28 May 1985.

European Court of Human Rights, Chapman v UK, App. no. 27238/95, 18 January 2001.

European Court of Human Rights, DH v Czech Republic, App. no. 57325/00, 13 November 2007.

European Court of Human Rights, Horváth and Kiss v. Hungary, App. no. 15766/03, 29 January 2013.

European Court of Human Rights, Oršuš v. Croatia, App. no. 15766/03, 16 March 2010.

European Court of Human Rights, Petrovic v. Austria, App. no. 20458/92, 27 March 1998.

European Court of Human Rights, Religionsgemeinschaft der Zeugen Jehovas v Austria, App. no. 40825/98, 31 July 2008.

European Court of Human Rights, Salgueiro da Silva Mouta v. Portugal, App. no. 33290/96, 21 December 1999.

European Court of Human Rights, Sampanis v. Greece, App. no. 32526/05, 5 June 2008.

European Court of Human Rights, Thlimmenos v. Greece, App. no. 34369/97, 6 April 2000.

European Court of Human Rights, Winterstein et al v France, App. no. 27013/07, 17 October 2013.

Freeman Marsha A., *Reservations to CEDAW: An analysis for UNICEF, Policy And Practice, 2009*, https://www.unicef.org/gender/files/Reservations_to_CEDAW-an_Analysis_for_UNICEF.pdf, 07/10/2019.

Gerber Paula, Gory Joel, „The UN Human Rights Committee and LGBT rights: What is it doing? What could it be doing?“, *Human Rights Law Review*, Oxford University Press, Oxford, 14(3)/2014, стр. 403-439.

Heinze Eric, *Sexual Orientation: a human right*, Martinus Nijhoff Publishers, Boston, 1995.

Henrard Kristin, „The European Court of Human Rights, Ethnic and Religious minorities and the two dimensions of the right to equal treatment: Jurisprudence at different speeds?”, *Nordic Journal of Human Rights*, Taylor & Francis, Abingdon, UK, бр. 34(3)/2016, стр. 157-177.

Human Rights Committee, *Concluding observations regarding Russia*, CCPR/C/RUS/CO/6 (29 October 2009).

Human Rights Committee, *General comment No. 35*, UN dok. CCPR/C/GC/35 (16 December 2014).

Human Rights Committee, *Young v. Australia*, no. 941/2000, Views of 6 August 2003.

Johnstone Rachael Lorna, „Cynical Savings or Reasonable Reform? Reflections on a Single Unified UN Human Rights Treaty Body“, *Human Rights Law Review*, Oxford University Press, Oxford, бр. 7(1)/2007, стр. 173-200.

Kahn Best Rachel, Edelman Lauren B., Hamilton Krieger Linda, Eliason Scott R., „Multiple disadvantages: An empirical test of intersectionality theory in EEO litigation“, *Law & Society Review*, Wiley-Blackwell, Hoboken, New Jersey, бр. 45(4)/2011, стр. 991-1025.

Méndez Juan E., Special Rapporteur, *Report on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment*, UN dok. A/HRC/22/53 (1 February 2013).

O’Connell Rory, „Cinderella comes to the ball: Art 14 and the right to non-discrimination in the ECHR“, *Legal Studies*, John Wiley & Sons, Hoboken, New Jersey, бр. 29(2)/2009, стр. 211-229.

O’Flaherty Michael, O’Brien Claire, „Reform of UN human rights treaty monitoring bodies: a critique of the concept paper on the High Commissioner’s proposal for a unified standing treaty body“, *Human Rights Law Review*, Oxford University Press, Oxford, бр. 7(1)/2007, стр. 141-172.

OHCHR, *Concept Paper on the High Commissioner’s Proposal for a Unified Standing Treaty Body*, HRI/MC/2006/2 (22 March 2006).

OHCHR, *Born Free and Equal: Sexual Orientation and Gender Identity in International Human Rights Law*, 2014, <https://www.ohchr.org/Documents/Publications/BornFreeAndEqualLow-Res.pdf>, 05/10/2019.

Otto Dianne, „Gender comment: Why does the UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights need a general comment on women”, *Canadian Journal of Women and the Law*, University of Toronto Press, Toronto, бр. 14(1)/2002.

Otto Dianne, „Women’s Rights”, у зборнику: *International Human Rights Law* (приредили: Daniel Moeckli, Sangeeta Shah, Sandesh Sivakumaran), Oxford University Press, Oxford, 2013, стр. 316-333.

Paunović Milan, Krivokapić Boris, Krstić Ivana, *Međunarodna ljudska prava*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, 2015.

Peleg Noam, „Marginalisation by the Court: The Case of Roma Children and the European Court of Human Rights“, *Human Rights Law Review*, Oxford University Press, Oxford, бр. 18(1)/2018, стр. 111-131.

Popović Dragoljub, „Uticaj Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda na srpsko zakonodavstvo i sudsku praksu“, *Pravni zapisi*, Pravni fakultet Univerziteta Union, Beograd, бр. 2/2011, стр. 343-357.

Raday Frances, „Gender and democratic citizenship: the impact of CEDAW“, *International journal of constitutional law*, Oxford University Press, Oxford, бр. 10(2)/2012, стр. 512-530.

Saiz Ignatio, *Bracketing sexuality: human rights and sexual orientation: a decade of development and denial at the UN. Health and Human Rights*, 2004, <http://sxpolitics.org/wp-content/uploads/2015/04/workingpaper2.compressed.pdf>, 07/10/2019.

The International Panel of Experts in International Human Rights Law and in Sexual Orientation and Gender Identity, 2007, *The Yogyakarta Principles on the Application of International Human Rights Law in Relation to Sexual Orientation and gender Identity*, http://data.unaids.org/pub/manual/2007/070517_yogyakarta_principles_en.pdf, 09/10/2019.

United Nations, *United Nations Treaty Collection*, https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-8&chapter=4&lang=en, 19/10/2019.

Yogesh Tyagi, *The UN human rights committee: practice and procedure*, Cambridge University Press, Cambridge, 2011.

Ana Budak

THE ANALYSIS OF THE PROTECTION AGAINST DISCRIMINATION IN THE CONTEXT OF HUMAN RIGHTS

Resume

This paper analyses the existing system of the protection against discrimination, with a particular focus on the relevant practice of the European Court of Human Rights and the Human Rights Committee referring to the discrimination of the minorities and the particularly vulnerable groups, such as sexual minorities and Roma.

To answer the research question, the analysis of relevant practice was applied, upon which the conclusion were drawn using the inductive method. The conclusions refer to the stances on the prevention of discrimination of the two supervising bodies. The conceptual analysis has been used to clarify the meanings of the terms comprising the research paradigm. The synthesis of the existing theoretical knowledge, academic critiques and recommendation was used as a supporting method.

The first section of the paper presents the relevant practice of the European Court of Human Rights, pointing out the prominent stances of the Court regarding the problem of discrimination. The second section presents the relationship between the tenants of the equality and the prohibition of discrimination. The third section of the paper focuses on the analysis of gender and sexual orientation discrimination, whereas the fourth section discusses the minorities discrimination, particularly the discrimination of the Roma. The final section concludes and presents concrete suggestions and possibilities of improvement of the existing protection system, as well as their practical implication.

The research suggests that, although there has been more than a half century since the European Convention on Human Rights was adopted, and two decades since the Protocol 12 of European Convention of Human Right has banned discrimination, the answer to the question of the principle of the general prohi-

bition of discrimination efficiency is ambiguous. However, as it still exists, the paper indicates that the particularistic tendencies are redundant and that it is more beneficial to work on developing the instruments for general promotion of the principle of equality among all humans, to emphasise the importance of tolerance and, in general, to accept the diversity.

Keywords: principle of equality, prohibition of discrimination, LGBT, European Court of Human Rights, Human Rights Committee

* Овај рад је примљен 08. новембра 2019. године, а прихваћен на састанку Редакције 5. фебруара 2020. године.